

Նա ժպտում էր եւ իր հրեշտակային անմեղ բարեսրտութեամբ ասում էր ինձ.

– Չէ, կարող եմ, ես չեմ յոգնի: Դու սովորիր, որ հայրս չծեծէ թեզ:

Թէեւ Սոնան շատ էր ցանկանում միշտ օգնել ինձ, որ ես ժամանակ գտնեի դասերս պատրաստելու, բայց չէր կարողանում, որովհետեւ վերջին օրերում նրան արգելեցին մօտենալ ինձ, եւ ես այնուհետեւ միայնակ էի գնում այգուց խոտ քաղելու, եւ միշտ տխուր էի լինում, երբ նա ինձ հետ չէր:

Այսպէս անցուցի ես եօթն բոլորակ տարիներ. – մի խորհրդաւոր թիւ, որի մէջ թաքնած են իմ մանկութեան սկզբնական տանջանքները... Այս եօթն տարոյ ընթացքում, ես անցայ գիտութեան բոլոր աստիճանները, այսինքն, սովորեցայ այնքան, որքան կարող էր սովորել այն ժամանակ մի բարձր ուսում ստացող աշակերտ: Ես կարողացել էի բոլոր գրքերը, որ յայտնի էին մեր երկրում, – Սաղմոս, Ժամագիրք, Աւետարան, Յին կտակարան, Նարեկ եւ մինչեւ անգամ այն ահագին գիրքը, որ ես փոքր հասակումս դժոհաբանութեամբ կարողանում էի վեր առնել: Ես կարողանում էի գրել եւ գրածս կարդալ, ես գիտեի եւ մի քանի կանոններ հայոց հին լեզուի քերականութիւնից: Բայց մի բան, որ չկարողացայ ձեռք բերել ես – դա էր վարդապետիս խորին գիտութիւնը ոգիների եւ կախարդութիւնների մասին. այդ գիտութիւնը վարժապետս պահում էր իր մօտ որպէս մի գաղտնիք, որին մասնակից լինելու համար պետք էր տասն-քսան տարի ծառայել նրան:

Նրա դպրոցում աշակերտները երկար տարիներով անշարժ մնում եւ ծերանում էին: Մօրութաւոր, անմօրութ, չափահաս, անչափահաս, երեխայ եւ երիտասարդ, բոլորը խառնած էին միմեանց: Տասն տարեկան էի ես, երբ մտայ այդ դպրոցը. այն օրից անցել էր արեւի քան տասն եւ երկու տարի դա փոքր ժամանակ չէ. այժմ ես բոլորովին հասուն պատանի էի: Բայց, չնայելով իմ հասակին, վարժապետս վարւում էր ինձ հետ, որպէս մի երեխայի հետ – դարձեալ նոյն ֆալախկան, դարձեալ նոյն «խրատի» հարոածները ավերիս մէջ, դարձեալ նոյն մերկ ոտներով չոքելը աղիւսի կտորտանքի վրա... մի խօսքով, պատիժների թոհից ոչինչ չէր պակասել: Բայց զարմանալիս այն էր, որ ես այն աստիճան սովորած էի այդ պատիժներին, այն աստիճան մեռած էր իմ մէջ պատոհի, հպարտութեան եւ անձնասիրութեան զգացմունքը, որ ես անտրտունջ կերպով համբերում էի բոլորին, որպէս էլը, եզը, ձին համբերում են իրանց տիրոջ անգութ հարոածներին: Բայց մի անգամ ընդհակառակը պատահեց:

Մեծ գատկի տօնն էր. աշակերտներից ոչ մէկը չկարողացաւ պատրաստել «դանիելի գիրքը» եկեղեցում կարդալու համար: Այդ գիրքը կարդում